

POLONYA ŞİİRİNDE AŞKIN SERÜVENİ – I

Orta Çağ'dan Realizm'e

Seda KÖYCÜ*

Öz

Ulus ya da toplulukların Şiir yapıtlarında çağlar boyunca ortaya çıkan aşk motiflerinde aşkın yansıtılıő biçimini, aşka yüklenen nitelikleri coğrafi ve kültürel farklılıklar gibi unsurların yanı sıra, içinde yaşanan dönemlerin, dönemlere egemen akımların da biçimleyebildiği gözlenir. Polonya Şiirindeki aşk motifinin de dönem ve/veya döneme egemen akım temelinde farklı biçimlendiğine tanık oluruz. Orta Çağ'dan realizm dönemine dek Polonya Şiirinde ortaya çıkan aşk motifinin bu dönemler bazındaki ortak bileşeni ise, duygusal düzeydeki aşkı yansıtan bir motif olma niteliğidir.

Anahtar Sözcükler: Polonya, Edebiyat, Şiir, Aşk, Orta Çağ, Rönesans, Barok, Romantizm, Realizm.

Abstract

Adventure of Love in Polish Poetry – I From Middle Ages to Realism

The motive of love in literature has been reflected variously according to the different cultures for the ages. This variation is caused not only by the geographical and cultural differences but by the historical events and literary movements also. In Polish poetry the motive of love changes from time to time. In this study the motive of love which is seen in Polish literature from middle ages to realism is analyzed.

Key Words: Poland, Literature, Poetry, Love, Middle Ages, Renaissance, Baroque, Romantism, Realism.

* Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Leh Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, seda.koycu@gmail.com

Aşk çağlar boyunca ulus ya da toplulukların pek çok edebiyat yapıtında temel motiflerden biri hatta tema olmuştur, kuşkusuz. Aşkın edebiyat yapıtlarında yansıtılışında, aşka yüklenen niteliklerde coğrafi ve kültürel farklılıklar olabildiği gibi, içinde yaşanan dönemin ve/veya döneme egemen akımın etkisiyle ortaya çıkan farklılıklar da söz konusu olabilmektedir.

Bu durum Polonya edebiyatı için de geçerlidir. Aşk motifi, tarihinde yaşadığı çetin siyasal süreçler nedeniyle genel karakteristiği bir ‘özgürlük arayışı’ndan ibaret olan bu edebiyatın yapıtlarında her dönemde varlık göstermiş, ancak, dönemsel bazda farklı nitelikler kazanmıştır.

Bu çalışmada, aşk motifinin Polonya edebiyatının, başlangıcından yani Orta Çağ’dan realizm dönemine dek, şiir yapıtlarında süren serüvenini irdelemeye çalışacağız. Polonya edebiyatında sonraki süreçte yaşanan modernizm (Genç Polonya), İki Savaş Arası Dönem ve II. Dünya Savaşı sonrası Çağdaş Dönem’deki şiirde aşk motifinin seyrinin ise, bu çalışmanın devamı niteliğindeki çalışmalarda ele alınması tasarlanmıştır. Zira modernizm dönemi, Polonya şiirindeki aşk motifi açısından bir dönüm noktası niteliğinde olup söz konusu dönem ve sonraki dönem şiirinde ortaya çıkan aşk motifinin ayrı çalışmalarda daha detaylı irdelenmeyi hak ettiği kanısındayız.

Batı Roma İmparatorluğu’nun M.S. 476’da yıkılması ile başladığı ve İstanbul’un 1453’deki fethine dek sürdüğü kabul edilen Orta Çağ’da, hristiyan inancının dogmalarına felsefi bir temel bularak bunları sistematikleştirme çabasındaki skolastik felsefenin tüm Avrupa üzerinde yaşamın her alanındaki katı egemenliği söz konusudur. Dolayısıyla, bilim adamları, filozoflar ve sanatçılar skolastik öğretilere göre etkinlik göstermek zorunda kalmışlardır. Çağın gerçeği, Avrupa’nın tüm ülkelerinin edebiyatlarına dini bir nitelik, dolayısıyla edebiyat yapıtlarındaki aşk motifine ilk planda ve belirgin ölçüde ağırlıklı olarak Tanrı aşkı niteliği kazandırmıştır.

Bu durum, kuşkusuz ki Polonya için de geçerlidir. Erken dönem Orta Çağ’da Polonya edebiyatını biçimleyen yapıtlar olarak yıllıkları, kronikleri, azizlerin yaşamlarını anlatan hagiografyaları, vaazları ve ilahileri görüyoruz.

Bu dönemde, Polonya şiir yapıtlarının başlangıç halkasını oluşturan (Yüce, 1999:37), uzun bir süre boyunca ulusal marş olarak da kullanılmış, ilahi niteliğindeki bilinen en eski Lehçe yapıt “Bogurodzica” (Tanrı’nın Anası) örneği yapıtlarda, hristiyan inancının temel kutsalları olan Tanrı, Tanrı’nın oğlu İsa ve Tanrı’nın oğlunu dünyaya getiren Meryem Ana’ya duyulan yüce bir aşk çerçevesinde bu kutsallara bir sesleniş, bir yakarış söz konusudur.

Ey Tanrı'nın Anası bakire, Tanrı'nın yücelttiği
Meryem,
Oğlun Efendimiz'in seçilmiş Anası, Ey Meryem!
Bize acı, bahşet merhametini.
*Kyrie elison!*¹

Ey Tanrı'nın Oğlu, Vaftizcin'in başı için
Duy sesimizi, doldur düşüncelerimizi.
İşit ettiğimiz duayı,
Lütfeyle dileğimizi:
Bize bu dünyada dini bütün bir yaşam,
Ölünce de ihsan eyle cenneti.
Kyrie elison!

(Orijinale için bkz.
<http://www.bibliotekapiosenki.pl/Bogurodzica>)

Sevgiliye duyulan aşk motifinin ancak, Orta Çağ anlayışının sönmeye yüz tuttuğu, Rönesans'ın tohumlarının atıldığı dönemde, bir başka deyişle 15. yüzyılda aşk mektuplarında ortaya çıkışına tanık oluruz. İşte, şiir formunda yazılmış bir mektup örneği:

Kalbimin biricik, değişmez sahibi
(...)
Diz çökmüş halde, yerlere kadar eğilip
selamlıyorum seni
(...)
Çok iyi biliyor ya Tanrı halimi
Seni içten bir aşkla sevdiğimi
Gece gündüz seni düşünmekten alamadığımı
kendimi
(...)
Ey kadir-i mutlak Tanrı'm, ey yarattıklarının
hakimi
Çek al yüreğime hakim şu kederi,
Çünkü her saat iç çekip de sevdiceğim,
Seni anıyorum her daim.
(...)

(Orijinale için bkz.
http://zbc.uz.zgora.pl/Content/21544/polskie_listy.pdf)

¹ Ya rabbim, merhamet et bize!

Dünyevi aşkı yansıtan bu Orta Çağ mektubunda yine Tanrı aşkına rastlamak bizleri şaşırtmıyor elbette ki.

Skolastik felsefenin yıkılarak yerine bilimsel düşüncenin koyulduğu, insan üzerine yoğunlaşmanın ve sanat, bilim, felsefe ve mimarlıkta antik döneme yönelimin gözlemlendiği bir uyanış, bir yeniden doğuş dönemi olan Rönesans'ta, aşk motifinin Jan Kochanowski'nin (1530-1584) şiirlerinde ortaya çıktığını görüyoruz. Şairin şiirinde beliren aşk motifinde, aşkın insana hem acı hem mutluluk veren bir duygu olduğunun, dahası, aşkın verdiği acıdan mutlu olma durumunun vurgulanışına tanıklık ederiz.

Sağlam zincirler hissediyorum yüreğimde,
Lakin mutlulukla kıymet veriyorum buna,
Düşmüşüm ya böylesi güzel bir tuzağa;
Yaşıyorum neşeyle, gamlara gark olmuş halde,
Ve şu iç çekişimde
Haz alıyorum, varsın insanlar düşünsünler ne
düşünürlerse.
Tuhaf bir güzelliğin gözleri,
Tüm zarafetlerin var olduğu hani,
Ne mübarektir o gün,
Sizin tuzağınıza düştüğüm!
(Şiirin orijinali için bkz.
<http://staropolska.pl/renesans/opracowania/karasinska.html>)

Şiirde gözlenen, tutsaklık anlamı taşıyan 'zincirler', 'güzel tuzak', 'gamlara gark olmuş halde neşeyle yaşamak', 'iç çekişte haz almak', 'tuzağa düşülen mübarek gün' gibi oksimoronlar, lirik öznenin aşkın verdiği acıdan mutlu, hoşnut olduğunu vurgulamaları bağlamında ilginç ve dikkat çekicidir.

Orta Çağ'ın ağır prangasından kurtulmaya başlamış, adeta zincirinden boşanmış, Rönesans'ın uyarı insanının aşka yaklaşımında da bir uyarılık olması çok da tuhaf olmayacaktır, elbet. Kochanowski'nin şiirinde aşk motifinin işte bu uyarı niteliği de ortaya çıkar. Bu niteliği gözler önüne seren en iyi örneklerden birini, şairin aşağıda bir bölümünü sunduğumuz "Do dziewki" (Genç Kıza) başlıklı şiiri oluşturur.

Ey güzel genç kız, benden kaçma,
Senin al yüzünle benim şu kır sakalım
Uyuyor birbirine mükemmel biçimde;
Bak, bir çiçek tacında koyulmuş adeta,
Bir zambak al bir gülün yanına.
Ey güzel genç kız, benden kaçma,

Sakalım kır olsa da, kalbim yaşlı değil daha,
Kınanmam henüz, kır olsa da sakalım,
Başı beyazdır, lakin kuyruğu yeşil sarımsağın.

(Şiirin orijinali için bkz. <http://literat.ug.edu.pl/fraszki/083.htm>)

Lirik öznenin aşkı öylesine uçarıdır ki, lirik özneyi yaşça kendisinden çok daha genç olan bir kadını, bir genç kıızı kendisiyle bir aşk yaşamaya ikna etme çabasına sürükler.

Aşk motifi “carpe diem” (anı yaşa) ve “momento mori” (ölümü hatırla) düşüncelerinin bir anlamda itici güç olduğu barok dönemde acı ve özellikle -aşağıda andığımız, Andrzej Morsztyn’ın (1621-1693) sone formunda yazılmış “Do trupa” (Ceset’e) başlıklı şiirinin de karakterize ettiği gibi- ölüm motifiyle kol kola yürür.

Ölmüş yatıyorsun ve ölmüşüm ben de,
Sen – ölümün okuyla, ben – aşk okuyla vurulmuş
Sen – kana bulanmışsın, benim al yanaklarım
solmuş
Sen yanıyorsun bir mum gibi aleni, benimse aşk
ateşi saklı içimde
Yas bezi senin yüzünde
Benimse düşünceler içimde korkunç bir karanlığa
hapsolmuş
Senin ellerin kavuşmuş, benim ellerim özgürce
savrulmuş
Lakin yitirmiş özgürlüğünü aklım, vurulmuş
zincirlere.
Sen konuşmuyorsun, ama ağlıyor dilim benim
Hissetmiyorsun hiçbir şey, bense içimde
hissediyorum kederleri
Sen buz gibisin, lakin bende cehennem ateşleri
Kül olacak bir anda bedeninin senin,
Bense içimde bu sonsuz ateşin kaynağıyla
Kül olmayacağım asla.

(Şiirin orijinali için bkz. Literatura Starożytność –
Oświecenie,

1987:33)

Bir âşıkla bir cesedi karşılaştırdığı bu şiirinde Morsztyn'ın, aşkın etkisi altındaki insanın canlı bir cesetten farksız olduğu, dolayısıyla aşkın mutluluktan çok acı verdiği düşüncesini vurgulayışına tanıklık ederiz.

Aşkın mutluluk kadar acı da verdiği düşüncesi, dönemin bir başka şairi Daniel Naborowski'nin (1573-1640) aşağıda sunduğumuz "Twe oczy" (Gözlerin) başlıklı şiirinde de ortaya çıkar.

Gözlerin, ki Cupido² onlardan yeryüzündeki tüm
ülkelere kanatlanıp uçar
Haşmetli kralın kızı, mağrur yasalar sunar,
Göz değil ki onlar, iki merhametsiz meşale sanki,
Kederli yürekleri yakıp küle çeviren hani.
İki meşale de değil, iki yıldız, hani belirgin kızzıllığı
onların
Yalvarır öfkeli ummana, çıkışıyla ani bir rüzgârın
İki yıldız değil, iki güneş ayrı ayrı yanan,
Hani ışıltıları ölümlü bir göze beyhude vuran.
İki güneş değil, iki gökyüzü, kendi dönüşleri var
çünkü
Ama güzel rengiyle o gözlerin boy ölçüşemez
gökyüzü
İki gökyüzü de değil, sanki tuhaf bir güce sahip iki
tanrı,
Hani önünde diz çöktüğü yeryüzünün tüm
hükümdarları.
İki tanrı da değil büsbütün, tanrılar zira
Acı çektirirler mi insan kalplerine böyle
amansızca?
İki gökyüzü değil: gökyüzü tekdüze bir hatta tur
atar;
İki güneş de değil: güneş tektir, doğar ve batar;
İki yıldız değil, çünkü onlar karanlıkta hüküm
sürer yalnızca
İki meşale de değil, çünkü onlar teslim olur hercai
rüzgârlara.
Ama o gözlerin tek bir sözcüğünde hapsolurlar:
Meşaleler, yıldızlar, güneşler, gökyüzü ve tanrılar.

(Şiirin orijinali için bkz. Literatura Starożytność –
Oświecenie, 1987:337)

² Eros'un Barok ve Aydınlanma dönemlerinde ortaya çıkan bir diğer adıdır.

Naborowski'nin bu şiirinde, aşkın acı verir niteliğinin “*Göz değil ki onlar, iki merhametsiz meşale sanki / Kederli yürekleri yakıp küle çeviren hani.*” , “*İki tanrı da değil büsbütün, tanrılar zira / Acı çektirirler mi insan kalplerine böyle amansızca?*” dizeleriyle vurgulandığını gözlemliyoruz.

Akılcılığı rehber edinmiş, bu yüzden “Akıl Çağı” olarak da adlandırılmış 18. yüzyıl Aydınlanma dönemi, duygu dünyasına ait olan aşkı ilk plana almayacaktır, kuşkusuz. Üstelik bu dönemde Polonya siyasi çalkantılar içindedir ve sanatçılar dikkatlerini siyasi konulara yöneltmişlerdir. Bu koşulların bir sonucu olarak, Polonya şiirinde aşka, insanı eğlendirme amacına hizmet eden bir unsur, ciddi ve derin duygular yansıtmayan hafif bir konu biçimindeki yaklaşım gözlenir. Bu durum, dönemin, Antik Çağ sanatçılarına öykünerek onlar gibi yazma eğiliminin (klasisizm) bir örneğini de sunan,³ Stanisław Trembecki'nin (1737-1812) “Kupido” başlıklı şiirinde de gözler önündedir.

Küçük oğlan çocuk silahıyla elinde
kucağıma atladı bir keresinde
ve sarılıp boynuma
iki küçük okunu gösterdi
“Biliyor musun kimi vuracağım bu oklarla
Temira'nın ve senin kalbini”

(Şiirin orijinali için bkz. Hertz, Kopalinski:31)

Aşk motifi Aydınlanma döneminde, yüzyılın ikinci yarısında klasisizm akımına tepki olarak romantizmin habercisi niteliği ile ortaya çıkan, keder ve melankoli yüklü sentimental akımla birlikte, aşağıda Franciszek Karpiński'nin (1741-1825) “Do Justyny” (Justyna'ya) adlı şiirinden sunduğumuz bölümde de görüldüğü üzere, duygu dozu yüksek, platonik ve melankolik bir hal alır.

Ey ağaçlar! Siz daha ufacıktınız
Ben Justyna'ya aşık olduğumda.
Bu gün ise artık dal budak saldınız
Dallarınız ünlü, çevreye serinlik salmasıyla. (Yüce,
2002:43)

Polonya edebiyatında sentimental akımın Karpiński'den sonraki ikinci temsilcisi olan Franciszek Dionizy Kniaźnin'in (1750-1807), aşağıda bir bölümünü sunduğumuz “O Elizie” (Eliza'ya Dair) başlıklı şiirinde de aşkın platonik niteliği gözler önündedir yine.

³ Antik Çağ sanatçısı Anakreont aşkı, elinde ok ve yayı olan küçük oğlan çocuğu betimli Yunan mitolojisi tanrısı olarak yansıtır.

Eliza bugün selamladı beni hoş bir sesle,
Çevirip de bana gözlerini!
Umut tatlı bir kismetle sevindirir şimdi beni,
Lakin yarın korkacağım yine.

(Şiirin orijinali için bkz.
<http://www.wiersze.annet.pl/w,,1196>)

Polonya siyasi tarihinde yaşanan çetin süreçlerden biri, Polonyalıların 1795-1918 yılları arasında yaşadıkları, tarihlerindeki en uzun süreli işgal dönemidir.⁴ Bu uzun sürece Polonya edebiyat tarihi açısından bakılacak olursa, üç edebi akımdan söz etmek gerekir, ki bu akımlar sırasıyla romantizm, realizm (pozitivizm) ve modernizm (Genç Polonya)dır. (Modernizm dönemi, yukarıda belirttiğimiz üzere, bu çalışmanın kapsamı dışındadır.)

Aşk motifi, bu uzun süreç içerisinde Polonya edebiyatında 1822-1863 yılları arasında yaşanan romantizm döneminde coşkun, platonik, ulaşılamaz, yeri doldurulamaz, yüce ve ideal nitelikli bir aşkı sunar bizlere. Polonya edebiyatının büyük romantikleri Adam Mickiewicz (1798-1855), Juliusz Słowacki (1809-1849) ve Cyprian Kamil Norwid (1821-1883) gençlik yıllarında yaşadıkları ve yaşamları boyunca sadık kaldıkları yüce ve platonik aşklarını anlatırlar şiirlerinde. İşte Słowacki'den bir örnek:

Sarsın beni duman dalgaları
Gençliği hayal edeyim yarı uykulu,
Hissedeyim, sevgilinin saç örgüsü nasıl kokardı
Göreyim, gözleri nasıl ışıldardı nurlu nurlu
Yüreğime zehirleri nafile dökerim
İlk günlerimin sevgilisi; ben yine seninim.
(...)
Büyün hâlâ üzerimde. – Ah! Kaç kereydi, kaçınıcı
kere
Kayalıklar ve hudutsuz denizler üzerinde,
Gözlerimdeydi silüetin, kulaklarımdaydı sözlerin,
Belleğimde bir güneşti aşkın.
Uyurdu göğsümde o kusursuz melekliğin
Yakıcı bir gözyaşım
Asla lekelemedi şeffaf kanatlarını onun:
Geliyordu işte, bunu bilerek ruhun.

(Şiirin orijinali için bkz.
<http://milosc.info/wiersze/Juliusz-Slowacki/Beniowski-fragment-PiesniIV.php>)

⁴ Polonya toprakları Avusturya, Rusya ve Prusya arasındaki paylaşım sonucunda 123 yıl süreyle bu devletlerin işgali altında kalmıştır.

Polonya edebiyatının bir diğer romantği Norwid'den "Jak" (Nasıl) başlıklı bir örnek. Şairin, sevdiği kadını gördüğünde nasıl hissettiği sorusuna verdiği yanıtları içeren bu şiirinde platonik aşk motifi gözler önündedir yine.

Nasıl – hani bir kimse diğerinin gözüne atar ya
Bir avuç menekşe ve ona hiçbir şey söylemez ya.

Nasıl – hani ağır ağır salınırken akasya
Bir şafak vaktini andıran kokusu onun
Beyaz çiçeklerinden gelen hani, beyaz tuşlarına
Düşüverir ya bir açık piyanonun

Nasıl – hani verandada duran birine ulaşır
Uzak ay ışığı, onun saçlarına dolanır ya
Ve ışıldayan bir taç yapıp
Alına – ya da gümüş başaklarla o alını süsler ya

Nasıl – hani anlamsız olur ya onunla konuşma
Fırtınadan kaçan kırlangıçların uçuşuna benzeyen
hani
Bir amacı olan o sarsak ve aylak uçuş döner ya
Kışkırtıp bir yaz gök gürelesinin gelişini

Hani hızlandırır ya nabzı şimşek o gök
gürelesinden sonra
İşte aynen böyle hissettiğimi söylemek isterdim
ona
....lakin söylemeyeceğim hiçbir şey – kederliyim zira

(Şiirin orijinali için bkz. Gomulicki, 1971:272)

Görüldüğü üzere, Norwid'in aşkının platonik niteliği kendisini özellikle son iki dizede hissettirir.

Ancak, işgal altındaki bir yurdun şairleri için kuşkusuz ki çok daha yüce bir aşk olacaktır. İşte bu aşk, Polonyalı şairlerin sevgiliye duyulan aşktan çok daha üstün tuttıkları yurt aşkıyla ifade bulacaktır dizelerde. İşte Mickiewicz'den, yurdu sağlıklı özdeşleştiren bir örnek:

Litvanya! ⁵ Yurdum benim! Sağlık gibisin.
Bir seni yitiren bilir ne kıymetli olduğunu senin,
Bu gün süsler içindeki tüm güzelliğinin,
Görüp de yazanıym, zira hasretini çekerim.

⁵ Mickiewicz, 1798 yılında, o dönemde Polonya toprakları içinde yer alan Litvanya'da doğmuştur.

(Şiirin orijinali için bkz.
http://www.weimarerdreieck.eu/fileadmin/templates/multiflex3/PDF/Pan_Tadeusz-_PL.pdf)

Ve Słowacki'den, yurdu “ebedi sevgili” olarak nitelendiren bir örnek:

Yurt, şu senin mukaddes sevgilin,
 Dolaşır çayırlarda o güneşli hanımefendi;
 Bir kuzunun ruhu gibi ardi sıra yürürsün
 Ve haykırırsın: ey ebedi sevgili!
 (...)
 Oynarsa bir çiçekle mukaddes sevgilin senin
 Ve batarsa dikenini onun şefkatli eline,
 Acıyan neresi, bir çocuk gibi sen bilirsin,
 Ve haykırırsın “Tanrım!” diye.

(Şiirin orijinali için bkz.
<http://literat.ug.edu.pl/jswiersz/101.htm>)

Şairin, yurdu “mukaddes sevgili” olarak betimlerken kullandığı “mukaddes” sıfatı, yurda yüklediği anlamı açık bir biçimde gözler önüne sermektedir. Aynı biçimde, “ebedi sevgili” betimindeki “ebedi” sıfatı da yurt aşkının sonsuz, ölümsüz ve vazgeçilemez niteliğini ortaya koymaktadır.

Romantik dönemin aksine, şiirin değil düzyazının ön planda olduğu ve Polonya’da edebiyatçıların, aşk motifini bir kenara itip yapıtlarında bütün güçleriyle toplumu eğitip bilinçlendirmeye yöneldikleri realizm döneminde, şiir yazan az sayıdaki sanatçıdan biri olan Adam Asnyk’ın (1838-1897) şiirlerinde de aşk motifi görülür, ancak bu aşk beklemek zorunda olan bir aşktır, zira dönemin ruhu aşkı reddetmektedir ve toplumu eğitip bilinçlendirmenin önceliği vardır. Bu yüzden, sevgiliye şöyle seslenir Asnyk:

Sen bekle beni, ey muhteşem taze,
 Şu yüce kavak altında!
 Yemin ederim sana – zor olsa da,
 Döneceğim izin verdiklerinde.

(Şiirin orijinali için bkz.
<http://literat.ug.edu.pl/asnyk/009.htm>)

Ancak, Asnyk’ın, böylesi bir dönemin şairi olarak, aşkın bir kenara itilmişliğine serzenişi de vardır:

Aşksız bir çağın çocuklarıyız biz,
Düşsüz, büyüsüz, hayalsiz. (Yüce, 2002:286)

Görüldüğü üzere, Polonya şiirinde aşk motifi, hristiyan inancının ve onun doğrularının egemen olduğu dönemde ağırlıklı olarak Tanrı aşkı niteliği ile boy gösterirken, insan merkezli düşüncenin egemen olduğu Rönesans'ta aşkın insana hem acı hem mutluluk veren ve aynı zamanda uçarı niteliği ile karşılaşırız.

Barok döneminde aşk motifi, Rönesans'ta olduğu gibi, insana hem mutluluk hem acı verir niteliğiyle ortaya çıkar. Ancak, Rönesans döneminde aşkın verdiği acıdan bile mutlu olma durumu söz konusu iken, Barok döneminde aşkın verdiği acı daha bir yakıcı, daha bir ezicidir ve üstelik bu acıya ölüm motifi eşlik etmektedir.

Akıl çağında, aşk motifinin derin duygular ifade eder nitelikli olmadığını, sadece bir eğlence unsuru olan aşkı yansıttığını gözlemliyoruz. Ardından gelen romantizm dönemi, kendisine öncülük eden sentimental akımın aşk motifine tekrar kazandırdığı duygu yükünü doruklara taşımıştır. Bu dönemde Polonyalıların yaşadığı işgal ve tutsaklık, aşk motifine yurt aşkı niteliği de katmıştır.

Polonya şiirindeki aşk motifi realizm döneminde, ülkenin hâlâ içinde bulunduğu işgal koşulları gereği, sanatçıların toplumu eğitip bilinçlendirme yoluyla bağımsızlığa kavuşma ülküsüyle etkinlik göstermeleri gerçeğine boyun eğmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan istisna, Asnyk'ın aşk motifi içeren şiirleri olmakla birlikte, bu şiirler uzak durulması gereken, bir süre daha beklemek zorunda olan bir aşkı işaret eder bizlere.

Sonuç itibarıyla, başlangıcından realizm dönemine dek Polonya şiirinde gözlenen aşk motifi sadece duygusal düzeydeki aşkı yansıtır, ki bu durum - yukarıda da sözünü ettiğimiz üzere- modernizm dönemiyle birlikte değişecektir.

KAYNAKÇA

GOMULICKI, J. W. (1971). *Pisma Wszystkie, Tom pierwszy*. Warszawa.

HERTZ, P. , Kopalinski, W. *Księga cytatów z polskiej literatury pięknej od XIV do XX wieku*.

Literatura Starożytność-Oświecenie. (1987). Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

YÜCE TALUY, Neşe. (2002). *Polonya Edebiyatında Aydınlanma - Romantizm - Realizm*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları

YÜCE TALUY, Neşe. (1999). *Ortaçağ'dan Barok'a Polonya Edebiyat Tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi

İnternet kaynakları:

<http://www.bibliotekapiosenki.pl/Bogurodzica>

5.02.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

http://zbc.uz.zgora.pl/Content/21544/polskie_listy.pdf

20.02.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://staropolska.pl/renesans/opracowania/karasinska.html>

16.02.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://literat.ug.edu.pl/fraszki/083.htm>

5.02.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://www.wiersze.annet.pl/w,,1196>

01.02.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://milosc.info/wiersze/Juliusz-Slowacki/Beniowski-fragment-Piesni-IV.php>

14.11.2011 tarihinde ulaşılmıştır.

http://www.weimarerdreieck.eu/fileadmin/templates/multiflex3/PDF/Pan_Tadeusz-_PL.pdf

13.01.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://literat.ug.edu.pl/jswiersz/101.htm>

13.01.2012 tarihinde ulaşılmıştır.

<http://literat.ug.edu.pl/asnyk/009.htm>

8.11.2011 tarihinde ulaşılmıştır.